

Grekoromen Yıldız Erkek Güreş Milli Takım Oyuncularının Başarı Algısı ve Özyeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi

Burhan BAŞOĞLU¹

¹Ankara Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü

Özet

Bu araştırmanın amacı, Grekoromen Yıldız Erkek Güreş Milli Takım oyuncularının başarı algısı ve öz yeterlilik düzeylerini çeşitli sosyo-demografik özellikleri kapsamında incelemektir. Araştırmanın örneklemini 2016 Balkan Şampiyonasına katılan 15-17 yaş aralığındaki 36 Grekoromen Yıldız Erkek Güreş Milli Takım sporcusu oluşturmaktadır. Verilerin toplanması aşamasında sporculara; Başarı Algısı Envanteri, Öz Yeterlilik Ölçeği ve Sosyo-Demografik özelliklerini belirleyen Bilgi Formu uygulanmıştır. Toplanan verilerin analizinde frekans tabloları, t testi, Kruskal-Wallis testi ve Mann-Whitney U testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda; oyuncuların şampiyonaya katılma, baba eğitim durumu ve aile aylık geliri öz yeterlilik durumlarına göre aralarında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, çalışmada yer alan yıldız erkek güreşçilerin başarı algısı ve öz yeterlilik puanları ortalamasının altında düşük olarak tespit edilmiştir. İlk defa şampiyonaya katılacak olanların öz yeterlilikleri daha olumlu bulunurken, aile ekonomik durumu daha iyi olanların öz yeterliliklerinin de daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Başarı Algısı, Öz Yeterlilik

Investigation Of The Levels Of Successors And Efficiency Of Grecormen Star Men Wrest National Team Players

Abstract

The aim of this research is to examine the achievement perception and self-efficacy levels of the Greco-Roman Stars and Wrestling National Team players in terms of their various socio-demographic characteristics. The sample of the study is the Gregorian Star Male Wrestling National Team Players (36 players) in the 15-17 age group participating in the 2016 Balkan Championship. During the collection of data, Self-Perception Scale, Socio-Demographic Characteristics and Information Form were applied. Frequency tables, t test, variance analysis, Kruskal-Wallis test and Mann-Whitney U test were used in the analysis of collected data. As a result of the research; it was determined that there was a meaningful difference between the participation of the players in the championship, the educational status of the father and the family monthly income according to their self-sufficiency status. As a result, the star in the study was found to be below the achievement perception and self-efficacy scores of the male wrestlers. For the first time, the self-efficacy of those who will participate in the championship has been found to be more favorable, while the self-efficacy of those who are better in the family's economic condition has been better

Keywords: Sport, Perception of Success, Self-Sufficiency

Giriş

İnsanlar, varoluşlarından itibaren hep bir arayış içerisinde olmuşlardır. Bu arayışlar içerisinde bir şeyleri başarma arzusu, bireylerin hayatlarındaki en büyük amaçlardan biri haline gelmiştir. Günümüzde bireyler için kendini gerçekleştirme, saygınlık kazanma ve toplumsal bir statüye kavuşma önem kazanmıştır. Bu önem çerçevesinde bireyler özel hayatlarında ve iş yaşamlarında bu ihtiyaçlarını karşılayabilmek için başarılı olmaları gerektiğinin farkına varmışlardır.

Kavramsal olarak başarı; "Genel olarak birey için anlamlı olan amaçların, yapılmış günlük programlarla adım adım gerçekleşmesidir" şeklinde açıklanmıştır (Keskin ve Yapıcı, 2008). Bir başka tanımlamada ise; başarı kavramı bireylerin kendi yaşamları için önemli olduğunu düşündükleri ve gelecekte sahip olmak istedikleri nesne, mevki veya sosyal statü için, kendilerine koydukları hedefler doğrultusundaki planlamalarını izleyerek, yapılması gerekeni en uygun olan şekilde, zamanda ve yerde yapmaları; planlarında beklenmedik bir değişiklik olması durumunda ise yeni planlar oluşturabilmeleri, hiçbir sapma yaşamadan hedeflerine ulaşabilmeleridir (Seçer, 2013).

Öz-yeterlik algısı, kişinin bir işi yapmak için gerekli becerilere sahip olduğu konusundaki inancıdır (Bandura, 1997). Bir başka ifadeyle, bireyin gelecekte karşılaşılabileceği güç durumların üstesinden gelmede ne derece başarılı olabileceğine ilişkin kendi hakkındaki yargısı ve inancıdır (Aşkar ve Umay, 2001). Öz-yeterlik bireyin becerilerinin bir fonksiyonu değil, becerilerini kullanarak yapabildiklerine ilişkin yargılarının bir ürünüdür (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007). Bireylerin kendilerinin bir görevi tamamlamalarıyla ilgili becerileri konusundaki olumlu tutumları onların öz-yeterlik algılarını da olumlu yönde etkilemektedir (Levine & Donitsa-Schmidt, 1997).

Yüksek öz yeterlik inancına sahip olan üyelerden oluşan grupların performans düzeylerinin daha yüksek olduğu kanısı hâkimdir. Yüksek yeterlik inancına sahip olanlar kendileri için daha yüksek hedefler koyarlar, buna bağlı olarak güdülenme ve başarı düzeyleri artar ve daha iyi performans sergilerler (Şanlı, 2014).

Son yıllarda spor yaşam kalitesini yükseltmek için en önemli sosyal aktivitelerden biri haline gelmiştir. Spor faaliyetlerine katılmak çocukların fiziksel ve duygusal gelişimleri üzerinde pozitif etki etmektedir. Sportif aktivitelere katılan

çocukların fiziksel çevrelerine uyum süreci hızlanmakta, sosyal iletişimi kolaylaşmaktadır. Yapılan pek çok çalışmada öz yeterliğin spora yeni başlayan çocuklarda ve yetişkinlerde devamlılığın gelmesinde belirleyici faktör olduğu vurgulanmıştır (Bozkurt, 2014).

Bu araştırmanın amacı grekoromen yıldız erkek güreş milli takım oyuncularının başarı algısı ve öz yeterlilik düzeylerinin çeşitli sosyo-demografik değişkenler açısından inceleyerek, başarı algısı ve öz-yeterlilik kavramlarının ilişkisini değerlendirmektir.

Yöntem

Bu bölümde araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini 2016 Balkan Şampiyonasına katılan Grekoromen Yıldız Erkek Güreş Milli Takımında yer alan 15-17 yaş aralığında 36 sporcudan oluşmaktadır. Sporculara ilişkin çalışmada ele alınan kişisel özellikler tablo 1 de verilmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Sporcuların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişkenler	Alt kategoriler	N	%
Şampiyonaya katılım	1-5	28	77.8
	Hiç katılmayan	8	22.2
Yaş	15	6	16.7
	16	15	41.7
	17	15	41.7
Anne Eğitim Düzeyi	İlköğretim	19	52.8
	Lise	10	27.8
	Üniversite	7	19.4
Baba Eğitim Düzeyi	İlköğretim	13	36.1
	Lise	13	36.1
	Üniversite	10	27.8
Aile Aylık Gelir	1000 TL'den az	8	22.2
	1001-2000 TL	10	27.8
	2001-3000 TL	14	38.9
	3001-4000 TL	4	11.1
Milli Maç Sayısı	1-3	24	66.7
	3-5	8	22.2
	6 ve üzeri	4	11.1

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, başarı algısı envanteri çocuk versiyonu ve genel öz yeterlik ölçeği kullanılmıştır.

Başarı algısı ölçeği çocuk versiyonu, Roberts ve ark. (1998) tarafından geliştirilmiş, Türkçeye uyarlama çalışması Çetinkalp (2006) tarafından yapılmıştır. Ölçek 5'li likert tipinde ve 12 maddeden oluşmaktadır. Yapılan bu çalışmada başarı algısı ölçeği toplam puan için hesaplanan güvenilirlik katsayısı .96 olarak hesaplanmıştır. Genel Özyeterlik Ölçeği, Jarrusselam ve Shwarzer (1979) tarafından geliştirilmiş, Türkçeye uyarlama çalışması Yeşilay (1993) tarafından yapılmıştır. Ölçeği 10 maddeden oluşan 4'lü likert tipinde bir ölçektir. Ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 40, en düşük puan 10 ile sınırlıdır. 23 ülkede farklı gruplar üzerinde yapılan çalışmalarda ölçeğinin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.76 ile 0.90 arasında değişmektedir. Genel Öz yeterlik Ölçeğinin geçerlik çalışması Çetin ve Fikirkoca (2010) tarafından yapılan faktör analizi sonucunda faktör yüklerinin 0.43 ile 0.69 arasında değiştiği bulunmuştur. Araştırmada kullanılan ölçekler Bilecik-Söğüt hazırlık kampında sporcularla yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Milli Takım oyuncularının verdikleri cevaplardan toplam başarı algısı ortalaması ve öz yeterlilik puanı elde edilmiş ve analizler bu puan ve ortalamalara göre yapılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak; frekans, yüzde dağılımları ve ortalama değerleri hesaplanmıştır. Yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ve nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Uygulanan istatistiki testlerde güven düzeyi $\alpha=.05$ olarak esas alınmış ve hipotezler $\alpha=.05$ güven düzeyinde test edilmiştir. İstatistiki analizler SPSS 21.00 paket programıyla yapılmıştır.

Bulgular

Tablo 2. Sporcuların şampiyonaya katılma durumu değişkenine göre başarı algısı ve öz yeterlilik puanlarının karşılaştırması

Ölçek	Şampiyona	N	Sıra Sayısı Ortalaması	U	p
Başarı Algısı Ölçeği	1-5	28	18.46	111.000	.977
	Hiç katılmayan	8	18.63		
Öz Yeterlilik Ölçeği	1-5	28	16.52	56.500	.026*
	Hiç katılmayan	8	25.44		

Tablo 2'ye göre sporcuların Başarı algısı Ölçeği puan ortalamaları şampiyonaya katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>.05$). Araştırmaya katılan sporcuların öz yeterlilik puanlarında şampiyonaya katılma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<.05$). Hiç katılmayan sporcuların öz yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılan sporcuların yaş değişkenine göre başarı algısı ve öz yeterlilik puanlarının karşılaştırması

Ölçek	Yaş	N	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	p
Başarı Algısı Ölçeği	15	6	19.92	.450	.670
	16	15	17.17		
	17	15	19.27		
Öz Yeterlilik Ölçeği	15	6	19.67	.806	.727
	16	15	19.67		
	17	15	16.87		

Tablo 3'e göre sporcuların Başarı Algısı Ölçeği puan ortalamaları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>.05$). Araştırmaya katılan sporcuların öz yeterlilik puanlarında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>.05$).

Tablo 4. Araştırmaya katılan sporcuların anne eğitim durumu değişkenine göre başarı algısı ve öz yeterlilik puanlarının karşılaştırması

	Anne Eğitim	N	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	p
Başarı Algısı Ölçeği	İlköğretim	19	20.95	2.426	.297
	Lise	10	16.55		
	Üniversite	7	14.64		
Öz Yeterlilik Ölçeği	İlköğretim	19	18.29	.085	.958
	Lise	10	18.20		
	Üniversite	7	19.50		

Tablo 4'e göre sporcuların Başarı Algısı Ölçeği puan ortalamaları anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>.05$). Araştırmaya katılan sporcuların öz yeterlilik puanlarında anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>.05$).

Tablo 5. Araştırmaya katılan sporcuların baba eğitim durumu değişkenine göre başarı algısı ve öz yeterlilik puanlarının karşılaştırması

	Baba Eğitim	N	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	p
Başarı Algısı Ölçeği	İlköğretim	13	21.19	1.611	.447
	Lise	13	17.85		
	Üniversite	10	15.85		
Öz Yeterlilik Ölçeği	İlköğretim	13	22.38	8.119	.017*
	Lise	13	12.12		
	Üniversite	10	21.75		

Tablo 5'e göre sporcuların Başarı Algısı Ölçeği puan ortalamaları baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>.05$). Araştırmaya katılan sporcuların öz yeterlilik puanlarında baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<.05$).

Tablo 6. Araştırmaya katılan sporcuların kardeş sayısı değişkenine göre başarı algısı ve öz yeterlilik puanlarının karşılaştırması

	Kardeş Sayısı	N	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	p
Başarı Algısı Ölçeği	1	8	16.63	1.617	.656
	2	11	16.32		
	3	9	20.61		
	4 ve üzeri	8	21.00		
Öz Yeterlilik Ölçeği	1	8	18.44	.490	.921
	2	11	17.55		
	3	9	17.83		
	4 ve üzeri	8	20.63		

Tablo 6'ya göre sporcuların Başarı Algısı Ölçeği puan ortalamaları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>.05$). Araştırmaya katılan sporcuların öz yeterlilik puanlarında kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>.05$).

Tablo 7. Araştırmaya katılan sporcuların aile aylık geliri değişkenine göre başarı algısı ve öz yeterlilik puanlarının karşılaştırması

	Aile Aylık Gelir	N	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	p
Başarı Algısı Ölçeği	1000 TL'den az	8	17.00	7.262	.064
	1001-2000 TL	10	13.35		
	2001-3000 TL	14	20.00		
	3001-4000 TL	4	29.13		
Öz Yeterlilik Ölçeği	1000 TL'den az	8	13.38	10.482	.015*
	1001-2000 TL	10	13.65		
	2001-3000 TL	14	25.18		
	3001-4000 TL	4	17.50		

Tablo 7'ye göre sporcuların Başarı Algısı Ölçeği puan ortalamaları aile aylık geliri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>.05$). Araştırmaya katılan sporcuların öz yeterlilik puanlarında aile aylık geliri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<.05$).

Tablo 8. Araştırmaya katılan sporcuların milli maç sayısı değişkenine göre başarı algısı ve öz yeterlilik puanlarının karşılaştırması

	Milli Maç Sayısı	N	Sıra Sayısı Ortalaması	χ^2	p
Başarı Algısı Ölçeği	1-3	24	20.73	3.600	.165
	3-5	8	15.00		
	6 ve üzeri	4	12.13		
Öz Yeterlilik Ölçeği	1-3	24	19.56	1.058	.589
	3-5	8	17.44		
	6 ve üzeri	4	14.25		

Tablo 8'e göre sporcuların Başarı Algısı Ölçeği puan ortalamaları milli maç sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>.05$). Araştırmaya katılan sporcuların öz yeterlilik puanlarında milli maç sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>.05$).

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda sporcuların başarı algısı puanları ortalamasının altında ($x=18.55$) belirlenmiştir. Öz yeterlik puanları ise 20.98 ortalamayla yine düşük olarak bulunmuştur. Öz yeterlik inancı ile ilgili olarak yapılan birçok araştırma başarı algısı ile öz yeterlik inancı arasında pozitif bir ilişki olduğunu vurgulanmaktadır (Savran ve Çakıroğlu, 2001; Akbaş ve Çelikkaleli, 2006; Cannon ve Scharmann, 1996; Riggs ve Enochs, 1990; Gibson ve Dembo, 1984). Dolayısıyla çalışmada her iki ruhsal durumun birbirine paralel çıkması manidardır.

Sporcuların daha önce bir şampiyonaya katılıp katılmadıklarına ilişkin başarı algısı ve özyeterlik düzeyleri karşılaştırıldığında, başarı algısında herhangi bir farklılık bulunamazken, hiç katılmayan sporcuların öz yeterlik puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başarı algısı puanlarında da farklılık olması belenirken bu sonuç elde edilmemiştir. Zira, Canpolat ve Çetinkalp'in (2011) ilköğretim ikinci kademe öğrenci-sporcuların öz-yeterlik ve başarı algısı düzeylerini belirlemek ve başarı algısının öz yeterlik üzerindeki etkisini incelemek için yaptıkları çalışmada öğrencilerin öz-yeterlik ile başarı algısı alt boyutları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösteren sonuçlar bulunmuştur.

Araştırmaya katılan sporcuların başarı algısı ve öz yeterlilik puanlarında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Seçer'in (2013) çalışmasında katılımcıların yaşları ile kişisel başarı algısı boyutları incelenmiş,

farklı yaş gruplarındaki bireylerin hırs ve sorumluluk boyutu içerisinde giren işleri daha büyük azimle yaptıkları, başarıma ihtiyacının bu kişilerde oldukça yoğun görüldüğü belirtilmiştir. Çalışmamızın yaş grupları arasında fazla fark olmaması sonucu etkilemiş olabilir.

Çalışmada yer alan sporcularda anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı, milli maç sayısı değişkenleri açısından başarı algısı ve öz yeterlik düzeylerinde herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır.

Aylık gelir düzeyi açısından başarı algısı puanlarında farklılık görülmezken, öz yeterlik puanlarında farklılığa rastlanmıştır. Aile aylık geliri 2000 tl'nin üzerinde olanların öz yeterlik düzeylerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, çalışmada yer alan yıldız erkek güreşçilerin başarı algısı ve öz yeterlik puanları ortalamasının altında düşük olarak tespit edilmiştir. İlk defa şampiyonaya katılacak olanların öz yeterlikleri daha olumlu bulunurken, aile ekonomik durumu daha iyi olanların öz yeterliklerinin de daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynaklar

- Akbaş A., Çelikkaleli Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(1): 98-110.
- Aşkar P., Umay A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algısı. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(21).
- Bandura A. (1997). Self-efficacy: The Exercise of Control. New York: W. H. Freeman and Company.
- Bozkurt Ş. (2014). Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Katılım Motivasyonu, Başarı Algısı ve Öz Yeterliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Antalya.
- Cannon J. R., Scharmann L.C. (1996). Influence of a cooperative early field experience on preservice elementary teachers' science self-efficacy. Science Education, 80(4): 419-436.

- Canpolat A.M., Çetinkalp Z.K. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrenci-Sporcuların Başarı Algısı ve Öz-Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki; Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi; 13 (1): 14–19.
- Çetin F., Fikirkoca A. (2010). Rol Ötesi Olumlu Davranışlar Kişisel ve Tutumsal Faktörlerle Öngörülebilir mi? Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi; 65(4), 41.
- Gibson S., Dembo M. H. (1984). Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of educational psychology*, 76(4), 569.
- Kahyaoğlu M., Yangın S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73-84.
- Keskin H.K., Yapıcı Ş. (2008). Başarılı ve Başarısız Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İle İlgili Öğretmen ve Veli Görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, s.20-32.
- Levine T., Donitsa-Schmidt S. (1997). Commitment to learning: Effects of computer experience, confidence and attitudes. *Journal of educational computing research*, 16(1), 83-105.
- Roberts G.C., Treasure D.C., Balague G. (1998). Achievement goals in sport: The development and validation of the Perception of Success Questionnaire. *Journal of Sports Sciences*, 16(4): 337-347.
- Savran A. Çakıroğlu J. (2001). "Pre-Service Biology Teachers' Perceived Efficacy Beliefs in Teaching Biology", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, ss. 105-112.
- Seçer H. (2013). Bireysel Kariyer Planlama ve Kişisel Başarı Algısı Arasındaki İlişki ve Pamukkale Üniversitesi'nde Bir Araştırma. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Denizli.
- Şanlı S. (2014). Polis Akademisi Öğrencilerinin Genel Öz Yeterlik İnançları Ve Sporda Güdülenme Kaynaklarının İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 172-183.